

ZAKON

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I EVROPSKE UNIJE O UČEŠĆU REPUBLIKE SRBIJE U PROGRAMU EVROPSKE UNIJE GRAĐANI, JEDNAKOST, PRAVA I VREDNOSTI

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum između Republike Srbije i Evropske unije o učešću Republike Srbije u programu Evropske unije Građani, jednakost, prava i vrednosti, sačinjen u Briselu, dana 15. novembra 2023. godine i u Beogradu, dana 24. novembra 2023. godine, u originalu na srpskom i engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma između Republike Srbije i Evropske unije o učešću Republike Srbije u programu Evropske unije Građani, jednakost, prava i vrednosti, u originalu na srpskom i engleskom jeziku glasi:

**SPORAZUM
između Republike Srbije i Evropske unije**

**o učešću Republike Srbije u programu Evropske unije Građani, jednakost,
prava i vrednosti**

Evropska komisija (u daljem tekstu „Komisija“), u ime Evropske unije,

s jedne strane,

i

Vlada Republike Srbije (u daljem tekstu „Srbija“), u ime Republike Srbije,

s druge strane,

u daljem tekstu „Strane“

S OBZIROM NA TO DA je Okvirnim sporazumom između Evropske zajednice i Srbije i Crne Gore o opštim principima za učešće Srbije i Crne Gore u programima Zajednice¹ predviđeno da se posebni uslovi za učešće Srbije u svakom pojedinačnom programu, posebno finansijski doprinos koji se plaća, sporazumno utvrđuju u obliku Memoranduma o razumevanju² između Komisije i nadležnih organa Srbije;

S OBZIROM NA TO DA je program Građani, jednakost, prava i vrednosti (u daljem tekstu „Program“) uspostavljen Uredbom (EU) 2021/692 Evropskog parlamenta i Saveta od 28. aprila 2021. godine kojom se uspostavlja program Građani, jednakost, prava i vrednosti i stavlja van snage Uredba (EU) br. 1381/2013 Evropskog parlamenta i Saveta i Uredba Saveta (EU) br. 390/2014 (u daljem tekstu „Uredba (EU) 2021/692“)³;

S OBZIROM NA TO DA posebni uslovi pridruživanja treba da budu utvrđeni međunarodnim sporazumom između Evropske unije i pridružene zemlje;

DELEĆI opšti cilj Programa, a to je zaštita i promovisanje prava i vrednosti kako su utvrđene ugovorima EU, Poveljom o osnovnim pravima EU i primenljivim međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, posebno kroz podršku organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih strana aktivnih na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i transnacionalnom nivou, kao i podsticanjem građanskog i demokratskog učešća radi očuvanja i daljeg razvoja otvorenih, demokratskih, ravnopravnih i inkluzivnih društava zasnovanih na pravima i vladavini prava;

UVIĐAJUĆI opšta načela utvrđena Uredbom (EU) 2021/692;

UZIMAJUĆI U OBZIR da kao ključni partneri, od pridruženih zemalja treba tražiti da se pridržavaju ciljeva Programa i da, prema Uredbi (EU) 2021/692, treće zemlje treba da imaju za cilj da u potpunosti učestvuju u Programu; ipak, kako je navedeno u članu 14. stav 2. tačka a) podtačka ii) te Uredbe, treća zemlja pridružena Programu

¹ Službeni list L 192, 22.7.2005, str. 29

² „Ovaj sporazum predstavlja i ima ista pravna dejstva kao Memorandum o razumevanju naveden u Okvirnom sporazumu o uslovima za učešće u programima Zajednice.“

³ SL L 156, 05.05.2021, str. 1.

je prihvatljiva, osim u pogledu posebnog cilja iz člana 2. stav 2. tačka a), (tematsko područje Vrednosti Unije);

UZIMAJUĆI U OBZIR da su zajednički ciljevi, vrednosti i jake veze Strana u oblasti demokratskog angažovanja i učešća građana u prošlosti kroz učešće u programu Evropa za građane i građanke i programu Prava, jednakost i građani;

UVIĐAJUĆI zajedničku želju Strana da dalje razvijaju, jačaju, stimulišu i proširuju svoje odnose i saradnju u oblasti jednakosti, prava i rodne ravnopravnosti, učešća građana u demokratskim procesima, prava, prevencije i borbe protiv rodno zasnovanog nasilja kao i svih oblika nasilja nad decom, mladima i drugim ugroženim grupama;

SPORAZUMELE SU SE O SLEDEĆEM:

Član 1.

Obim pridruživanja

1. Srbija će učestvovati kao pridružena zemlja i doprinositi svim tematskim područjima Programa iz člana 2. Uredbe (EU) 2021/692 Evropskog parlamenta i Saveta, osim u pogledu posebnog tematskog područja o vrednostima Unije navedenog u članu 2. stav 2. tačka a) te Uredbe, u njenoj najnovijoj verziji.

Član 2.

Uslovi učešća u Programu

1. Srbija će učestvovati u Programu u skladu sa uslovima utvrđenim Okvirnim sporazumom koji pokriva učešće Srbije u bilo kom programu Evropske unije i pod uslovima navedenim u ovom Sporazumu, u pravnom aktu iz člana 1. ovog sporazuma, kao i u svim drugim pravilima koja se odnose na sprovođenje Programa, u njihovim najnovijim verzijama.

2. Pravna lica osnovana u Srbiji mogu da učestvuju u aktivnostima Programa pod jednakim uslovima koji važe za pravna lica osnovana u Evropskoj uniji, osim ako nije drugačije predviđeno uslovima iz stava 1. ovog člana, uključujući poštovanje restriktivnih mera EU⁴.

3. Predstavnici Srbije će imati pravo da učestvuju kao posmatrači u odboru iz člana 22. Uredbe (EU) 2021/692, bez prava glasa i za tačke koje se tiču Srbije. Odbor će se sastajati bez predstavnika Srbije u vreme glasanja. Srbija će biti obaveštena o rezultatu.

4. Putni troškovi i dnevnice predstavnika i stručnjaka Srbije nastali tokom njihovog učešća kao posmatrača rada odbora na koji se upućuje u članu 22. Uredbe (EU) 2021/692, ili na drugim sastancima u vezi sa sprovođenjem Programa, biće

⁴ Restriktivne mere EU usvojene u skladu sa članom 29. Ugovora o Evropskoj uniji odnosno članom 215. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

nadoknađeni od strane Evropske unije po istom osnovu i u skladu sa procedurama koje su na snazi za predstavnike država članica Evropske unije.

5. Strane će učiniti sve da, u okviru postojećih odredbi, olakšaju slobodno kretanje i boravak učesnika u aktivnostima obuhvaćenim ovim sporazumom i da olakšaju prekogranično kretanje robe i usluga namenjenih za upotrebu u takvim aktivnostima.

6. Srbija će po potrebi preduzimati sve potrebne mere kako bi obezbedila da se roba i usluge koje su kupljene ili uvezene u Srbiju i koje se delimično ili u potpunosti finansiraju u skladu sa sporazumima o dodeljivanju bespovratnih sredstava i/ili ugovorima zaključenim za realizaciju aktivnosti u skladu sa ovim sporazumom, budu oslobođeni carine, uvoznih dažbina i drugih fiskalnih nameta, uključujući PDV, koji važe u Srbiji.

7. Engleski će se koristiti u procedurama vezanim za zahteve, ugovore i izveštaje, kao i za druge administrativne aspekte Programa.

Član 3.

Finansijski doprinos

1. Učešće Srbije ili pravnih lica iz Srbije u Programu podleže obavezi Srbije da plaća finansijski doprinos Programu i povezane troškove upravljanja, izvršenja i rada u okviru opšteg budžeta Evropske unije (u daljem tekstu „budžet Unije“).

2. Finansijski doprinos biće u vidu:

- a) operativnog doprinosa i
- b) naknade za učešće.

3. Plaćanje finansijskog doprinosa vršiće se u celosti na godišnjoj osnovi, u skladu sa pozivom za uplatu sredstava i dospevaće na naplatu najkasnije 45 dana od datuma poziva.

4. Operativni doprinos pokriva operativne troškove i troškove podrške Programu i predstavlja dodatni iznos kako u preuzetim obavezama tako i u odobrenim sredstvima za plaćanje u odnosu na iznose unete u budžet Unije koji je konačno usvojen za Program.

5. Operativni doprinos zasniva se na ključu za računanje doprinosa koji je definisan kao odnos bruto domaćeg proizvoda (BDP) Srbije po tržišnim cenama prema BDP Unije po tržišnim cenama. BDP po tržišnim cenama koji će se primenjivati utvrđuju namenske službe Komisije na osnovu najnovijih statističkih podataka dostupnih za obračun budžeta u godini koja prethodi godini u kojoj se vrši godišnja uplata. Prilagođavanja ovog ključa za računanje doprinosa utvrđena su u Aneksu I.

6. Operativni doprinos obračunava se primenom ključa za računanje doprinosa sa prilagođavanjima, na preuzete obaveze unete u budžet Unije koji je konačno usvojen za odgovarajuću godinu za finansiranje Programa.

7. Naknada za učešće iznosi 4% godišnjeg operativnog doprinosa koji se obračunava u skladu sa st. 5. i 6. ovog člana i plaća fazno na način utvrđen u Aneksu I. Naknada za učešće ne podleže retrospektivnim prilagođavanjima ili korekcijama.

Unija će pružiti Srbiji informacije u vezi sa njenim finansijskim učešćem koje su uključene u informacije o budžetu, računovodstvu, rezultatima i evaluaciji i koje se dostavljaju organima Evropske unije za budžet i izvršenje budžeta u vezi sa Programom. Predmetne informacije dostavljaju se uzimajući u obzir pravila poverljivosti i zaštite podataka Evropske unije i Srbije i ne dovode u pitanje informacije koje Srbija ima pravo da dobije prema Aneksu II.

8. Svi doprinosi Srbije ili plaćanja iz Evropske unije, kao i iznosi koji se isplaćuju ili primaju, obračunavaće se u evrima.

Član 4.

Praćenje, ocenjivanje i izveštavanje

1. Ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) i Evropskog revizorskog suda u vezi sa praćenjem i ocenjivanjem Programa, učešće Srbije u Programu biće praćeno u kontinuitetu na nivou partnerstva koje uključuje Komisiju i Srbiju.

2. Pravila koja se odnose na dobro finansijsko upravljanje, uključujući finansijsku kontrolu, povraćaj i druge mere protiv prevara u vezi sa finansiranjem Evropske unije u skladu sa ovim sporazumom utvrđena su u Aneksu II.

Član 5.

Završne odredbe

1. Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada Strane jedna drugu obaveste o završetku unutrašnjih procedura koje su neophodne za njegovo stupanje na snagu.

2. Ovaj sporazum se primenjuje od 1. januara 2023. godine. On ostaje na snazi onoliko dugo koliko je potrebno za završetak svih projekata, akcija ili aktivnosti koje se finansiraju iz Programa, svih akcija neophodnih za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije i svih finansijskih obaveza koje proističu iz primene ovog sporazuma između Strana.

3. Evropska unija i Srbija mogu da primenjuju ovaj sporazum privremeno u skladu sa svojim unutrašnjim procedurama i zakonodavstvom. Privremena primena počinje na dan kada Strane jedna drugu obaveste o završetku unutrašnjih procedura neophodnih za tu svrhu.

4. Ukoliko Srbija obavesti Komisiju koja postupa u ime Evropske unije o nemogućnosti završetka unutrašnjih procedura neophodnih za stupanje ovog sporazuma na snagu, ovaj sporazum prestaje da se primenjuje na dan kada Komisija primi ovo obaveštenje, što će za potrebe ovog sporazuma predstavljati datum prestanka primene.

5. Primena ovog sporazuma može da se obustavi na inicijativu Evropske unije u slučaju neplaćanja finansijskog doprinosa koji Srbija duguje, kao što je opisano u stavu 3. tačka II Aneksa I.

Evropska unija će obavestiti Srbiju o obustavi primene ovog sporazuma zvaničnim pismom obaveštenja koje će stupiti na snagu po isteku 30 dana nakon što Srbija primi ovo obaveštenje.

U slučaju obustave primene ovog sporazuma, pravna lica osnovana u Srbiji neće imati pravo da učestvuju u procedurama dodele koje još nisu okončane u trenutku kada obustava stupi na snagu. Procedura dodele smatraće se završenom kada su kao rezultat te procedure preuzete pravne obaveze.

Obustava ne utiče na pravne obaveze preuzete prema pravnim licima osnovanim u Republici Srbiji pre stupanja obustave na snagu. Ovaj sporazum će nastaviti da se primenjuje na takve pravne obaveze.

Evropska unija će odmah obavestiti Srbiju nakon što primi [celokupan] iznos finansijskog ili operativnog doprinosa. Obustava će se ukinuti odmah po prijemu ovog obaveštenja.

Od datuma ukidanja obustave, pravna lica u Srbiji ponovo stiču pravo na procedure dodele pokrenute nakon ovog datuma i procedure dodele pokrenute pre ovog datuma za koje rokovi za podnošenje prijave nisu istekli.

6. Svaka Strana može u bilo kom trenutku da raskine ovaj sporazum slanjem pisanog obaveštenja o nameri raskida Sporazuma.

Raskid stupa na snagu tri kalendarska meseca od datuma na koji obaveštenje o raskidu stigne na adresu primaoca. Datum kada raskid stupi na snagu predstavljaće datum raskida za potrebe ovog sporazuma.

7. U slučaju prestanka privremene primene ovog sporazuma u skladu sa stavom 4. ili njegovog raskida u skladu sa stavom 6., Strane su saglasne da:

(a) nastave sa realizacijom projekata ili akcija [aktivnosti][ili njihovih delova] za koje su preuzele pravne obaveze za vreme privremene primene i/ili nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, i pre prestanka primene ili raskida ovog sporazuma, sve do njihovog završetka u skladu sa uslovima utvrđenim ovim sporazumom;

(b) se godišnji finansijski doprinos za N godinu u kojoj prestaje privremena primena ovog sporazuma ili u kojoj je Sporazum raskinut isplaćuje u potpunosti u skladu sa članom 3.

Strane će sve druge posledice raskida ili prestanka privremene primene ovog sporazuma rešiti uz obostranu saglasnost.

8. Ovaj sporazum može biti izmenjen i dopunjen jedino u pisanom obliku uz obostranu saglasnost Strana. Izmene i dopune ovog sporazuma stupaju na snagu u skladu sa istom procedurom koja važi za stupanje na snagu ovog sporazuma.

9. Aneksi ovog sporazuma čine sastavni deo ovog sporazuma.

Ovaj sporazum je izrađen u dva primerka na engleskom i srpskom jeziku, pri čemu je svaki od tekstova podjednako verodostojan.

U Briselu dana 15.11. 2023 godine

Za Komisiju, u ime Evropske unije, Didier Reynders

Beograd 24.11. 2023

Za Vladu Republike Srbije, Tomislav Žigmanov

*ANEKS I: Pravila prema kojima se rukovodi finansijski doprinos Srbije programu
Građani, jednakost, prava i vrednosti (2021-2027.)*

ANEKS II: Dobro finansijsko upravljanje

Aneks I

Pravila prema kojima se rukovodi finansijski doprinos Srbije programu Građani, jednakost, prava i vrednosti (2021-2027.)

I. Izračunavanje finansijskog doprinosa Srbije

1. Finansijski doprinos Srbije Programu utvrđuje se na godišnjoj osnovi srazmerno i dodatno na iznos koji će biti dostupan svake godine u budžetu Unije za sredstva za obaveze potrebne za upravljanje, izvršenje i rad Programa.
2. Naknada za učešće navedena u članu 3. stav 7. ovog sporazuma postepeno se uvodi na sledeći način:
 - 2023: 1,5%;
 - 2024: 2%;
 - 2025: 2,5%;
 - 2026: 3%;
 - 2027: 4%.
3. U skladu sa članom 3. stav 5. ovog sporazuma, operativni doprinos koji Srbija plaća za učešće u Programu biće izračunat za odgovarajuće finansijske godine primenom prilagođavanja ključa za računanje doprinosa.

Prilagođavanje ključa za računanje doprinosa je:

Прилагођен кључ за рачунање доприноса

= Кључ за рачунање доприноса × Коефицијент

Koeficijent koji se koristi za navedeni proračun radi prilagođavanja ključa za računanje doprinosa iznosi 0,25.

II. Uplata finansijskog doprinosa Srbije

1. Komisija obaveštava Srbiju, što je ranije moguće, a najkasnije prilikom izdavanja prvog poziva za uplatu sredstava za datu finansijsku godinu, o sledećim informacijama:
 - a. iznosima sredstava za obaveze u budžetu Unije koji je konačno usvojen za datu godinu za finansijske linije koje pokrivaju učešće Srbije u Programu;
 - b. iznosu naknade za učešće navedene u članu 3. stav 7. ovog sporazuma.

Na osnovu Nacrta budžeta, Komisija dostavlja procenu informacija za narednu godinu pod tačkama a) i b) što je ranije moguće, a najkasnije do 1. septembra finansijske godine.

2. Komisija izdaje, najkasnije u aprilu svake finansijske godine, poziv za uplatu sredstava za Srbiju koji odgovara njenom doprinosu u skladu sa ovim sporazumom.

Svaki poziv(i) za uplatu sredstava predviđa uplatu Srbije najkasnije 30 dana nakon izdavanja poziva za uplatu sredstava.

Tokom prve godine sprovođenja ovog sporazuma, Komisija izdaje poziv za uplatu sredstava u roku od 60 dana od potpisivanja ovog sporazuma.

3. Srbija plaća svoj finansijski doprinos prema ovom sporazumu u skladu sa tačkom II ovog Aneksa. Ukoliko do datuma dospeća Srbija ne izvrši plaćanje, Komisija šalje formalno pismo podsećanja.

Svako kašnjenje u plaćanju finansijskog doprinosa dovodi do plaćanja zatezne kamate od strane Srbije na neplaćeni iznos od datuma dospeća.

Kamatna stopa za dospelu iznos neplaćen na datum dospeća predstavlja stopu koju primenjuje Evropska centralna banka na osnovnu delatnost refinansiranja, u skladu sa objavom u seriji *S Službenog lista Evropske unije* koji je na snazi prvog kalendarskog dana u mesecu u koji pada datum dospeća, uvećan za tri i po procentna poena.

U slučaju da je kašnjenje plaćanja doprinosa toliko da može u značajnoj meri da ugrozi sprovođenje i upravljanje Programom, Komisija može da obustavi učešće Srbije u Programu nakon neplaćanja 20 radnih dana nakon formalnog pisma podsećanja, ne dovodeći u pitanje obaveze Evropske unije u skladu sa sporazumima o dodeli bespovratnih sredstava, odnosno ugovorima koji su već zaključeni u pogledu sprovođenja posrednih aktivnosti za koje je Srbija odabrana.

Aneks II

Dobro finansijsko upravljanje

Odeljak 1. Zaštita finansijskih interesa i povraćaj

Član 1.

Kontrole i revizije

1. Evropska unija ima pravo da sprovodi, u skladu sa važećim aktima jedne ili više institucija ili organa Evropske unije i u skladu sa relevantnim sporazumima, odnosno ugovorima, tehničke, naučne, finansijske i druge vrste kontrola i revizija u prostorijama svakog fizičkog lica sa prebivalištem u Srbiji ili svakog pravnog lica osnovanog u Srbiji koje prima sredstva Evropske unije, kao i trećih strana uključenih u sprovođenje fondova Evropske unije sa prebivalištem ili osnovanim u Srbiji. Datu kontrolu i reviziju mogu da sprovode agenti institucija i organa Evropske unije, naročito Evropske komisije i Evropskog revizorskog suda, ili druga lica koja za to zaduži Evropska komisija.

2. Predstavnici institucija i organa Evropske unije, naročito Evropske komisije i Evropskog revizorskog suda, ili druga lica koja za to zaduži Evropska komisija, imaju odgovarajući pristup lokacijama, radovima i dokumentima (i u elektronskoj i u štampanoj verziji) i svim informacijama neophodnim da bi sproveli date revizije, uključujući pravo na dobijanje fizičkog/elektronskog primerka, ili izvoda iz sve dokumentacije, ili sadržaja svih medija za skladištenje podataka u posedu fizičkog ili pravnog lica koji je predmet revizije, ili treće strane koja je predmet revizije.

3. Srbija ne sprečava niti postavlja bilo kakve prepreke na pravo ulaska u Srbiju i pristup prostorijama zastupnika i drugih lica iz stava 2. po osnovu vršenja njihovih dužnosti navedenih ovim članom.

4. Kontrole i revizije mogu se takođe sprovesti i nakon obustave primene ovog sporazuma u skladu sa članom 5. stav 5. obustave privremene primene ili njegovog raskida, pod uslovima utvrđenim važećim aktima jedne ili više institucija ili organa Evropske unije i kako je predviđeno u relevantnim sporazumima, odnosno ugovorima u vezi sa svim zakonskim obavezama prema kojima se sprovodi budžet Evropske unije koje je Evropska unija zaključila pre datuma obustave primene ovog sporazuma u skladu sa članom 5. stav 5. obustave privremene primene ili raskida ovog sporazuma.

Član 2.

Suzbijanje nepravilnosti, prevara i drugih krivičnih dela koja utiču na finansijske interese Evropske unije

1. Evropska komisija i Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (*OLAF*) ovlašćeni su da sprovode upravne istrage, uključujući provere i inspekcije na licu mesta, na teritoriji Srbije. Ove istrage sprovode se u skladu sa uslovima utvrđenim važećim aktima jedne ili više institucija Evropske unije.

2. Nadležni organi Srbije obaveštavaju Evropsku komisiju ili *OLAF* u razumnom roku o svim činjenicama ili sumnjama do kojih su došli u vezi sa nepravilnostima,

prevarom, ili drugim protivzakonitim aktivnostima koje utiču na finansijske interese Evropske unije.

3. Provere i inspekcije na licu mesta mogu se vršiti u prostorijama svakog fizičkog lica sa prebivalištem u Srbiji ili svakog pravnog lica osnovanog u Srbiji koje prima sredstva Evropske unije, kao i trećih strana uključenih u sprovođenje fondova Evropske unije sa prebivalištem ili osnovanim u Srbiji.

4. Provere i inspekcije na licu mesta priprema i sprovodi Evropsku komisiju ili *OLAF* u bliskoj saradnji sa nadležnim organom Srbije koji imenuje Vlada Srbije. Imenovani nadležni organ unapred se obaveštava u razumnom roku o predmetu, svrsi i pravnom osnovu provera i inspekcija, kako bi mogao da pruži pomoć. Sa tim ciljem, službenici nadležnih organa Srbije mogu da učestvuju u proverama i inspekcijama na licu mesta.

5. Na zahtev nadležnih organa iz Srbije, provere i inspekcije na licu mesta mogu se sprovoditi zajednički sa Evropskom komisijom ili *OLAF*-om.

6. Agenti Komisije i zaposleni u *OLAF*-u imaju pristup svim informacijama i dokumentaciji, uključujući računarske podatke, o datim aktivnostima, neophodnim za odgovarajuće sprovođenje provera i inspekcije na licu mesta. Konkretno, mogu da umnožavaju relevantna dokumenta.

7. Ukoliko se lice, subjekt ili treća strana opiru proveri ili inspekciji na licu mesta, nadležni organi iz Srbije, postupajući u skladu sa nacionalnim pravilima i propisima, pomažu Evropskoj komisiji ili *OLAF*-u kako bi im omogućili da ispune svoju dužnost sprovođenjem provere ili inspekcije na licu mesta. Ova pomoć uključuje preduzimanje odgovarajućih mera predostrožnosti u skladu sa nacionalnim zakonima, naročito radi očuvanja dokaza.

8. Evropska komisija ili *OLAF* obaveštavaju nadležne organe iz Srbije o rezultatima takvih provera i inspekcija. Konkretno, Evropska komisija ili *OLAF* bez odlaganja izveštavaju nadležne organe u Srbiji o svim činjenicama ili sumnjama u vezi sa nepravilnostima za koje su saznali tokom provere ili inspekcije na licu mesta.

9. Ne dovodeći u pitanje primenu krivičnog prava Srbije, Evropska komisija može izreći administrativne mere i kazne pravnim subjektima ili fizičkim licima u Srbiji koja učestvuju u sprovođenju programa ili aktivnosti u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije.

10. Za potrebe odgovarajuće primene ovog člana, Evropska komisija ili *OLAF* i nadležni organi iz Srbije redovno razmenjuju informacije, a na zahtev jedne od strana potpisnica ovog sporazuma međusobno se konsultuju.

11. Kako bi se pospešila delotvorna saradnja i razmena informacija sa *OLAF*-om, Srbija imenuje kontakt tačku.

12. Razmena informacija između Evropske komisije ili *OLAF*-a i nadležnih organa iz Srbije vrši se uz odgovarajuću pažnju posvećenu uslovima poverljivosti. Lični podaci uključeni u razmenu informacija štite se u skladu sa važećim propisima.

13. Nadležni organi Srbije sarađuju sa Evropskim javnim tužilaštvom kako bi mu omogućili da ispuni svoje dužnosti istrage, gonjenja i izvođenja pred sud učinioca i

saučesnika u izvršenju krivičnih dela koja utiču na finansijske interese Evropske unije u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Član 3.

Povraćaj i prinudno izvršenje

1. Odluke koje usvoji Evropska komisija o izricanju novčanih obaveza za pravna ili fizička lica a ne državi u vezi sa bilo kojim odštetnim zahtevom nastalim na osnovu Programa biće izvršene u Srbiji. Takvoj odluci prilaže se nalog za izvršenje, bez ikakvih drugih formalnosti osim provere verodostojnosti odluke od strane nacionalnog organa koji je za ovu svrhu imenovala Vlada Srbije. Vlada Srbije o svom imenovanom nacionalnom organu obaveštava Komisiju i Sud pravde Evropske unije. U skladu sa članom 4. ovog Aneksa, Evropska komisija ima pravo da o datim odlukama koje se mogu sprovesti neposredno obaveštava lica sa prebivalištem u Srbiji i pravna lica osnovana u Srbiji. Izvršenje će se sprovesti u skladu sa zakonima i procedurama Srbije.

2. Presude i nalozi Suda pravde Evropske unije dati tokom primene arbitražne odredbe sadržane u ugovoru ili sporazumu u vezi sa programima, aktivnostima, akcijama ili projektima Evropske unije izvršne su u Srbiji na isti način kao i odluke Evropske komisije navedene u stavu 1.

3. Sud pravde Evropske unije ima nadležnost da preispita zakonitost odluke Komisije navedene u stavu 1. i da obustavi njeno izvršenje. Međutim, sudovi u Srbiji imaju nadležnost nad žalbama o nepravilnostima u postupku prinudnog izvršenja.

Član 4.

Komunikacija i razmena informacija

Institucije i organi Evropske unije uključeni su u sprovođenje Programa ili koji kontrolišu dati program, imaju pravo na neposrednu komunikaciju, između ostalog i putem sistema za elektronsku razmenu, sa svakim fizičkim licem sa prebivalištem u Srbiji ili svakim pravnim licem osnovanim u Srbiji koje prima sredstva Evropske unije, kao i sa trećim stranama uključenim u sprovođenje fondova Evropske unije sa prebivalištem ili osnovanim u Srbiji. Data lica, subjekti i strane mogu da podnesu neposredno institucijama i organima Evropske unije sve relevantne informacije i dokumentaciju koju su u obavezi da dostave na osnovu zakonodavstva Evropske unije koje važi za program Evropske unije i ugovora ili sporazuma zaključenih radi sprovođenja datog programa.

AGREEMENT**between the European Union and the Republic of Serbia on the participation of the Republic of Serbia in the Union programme Citizens, Equality, Rights and Values**

The European Commission (hereinafter referred to as 'the Commission'), on behalf of the European Union,

of the one part,

and

the Government of the Republic of Serbia (hereinafter referred to as 'Serbia') on behalf of the Republic of Serbia,

of the other part,

hereinafter referred to as 'the Parties'

WHEREAS the Framework Agreement between the European Community and Serbia and Montenegro on the general principles for the participation of Serbia and Montenegro in Community Programmes¹ stipulates that the specific terms and conditions regarding the participation of Serbia in each particular programme, in particular the financial contribution payable, are to be determined by agreement, in the form of a Memorandum of Understanding² between the Commission, and the competent authorities of Serbia;

¹ OJ L 192, 22.7.2005, p. 29

² 'This Agreement constitutes and has the same legal effects as a Memorandum of Understanding stated under the Framework Agreement on terms and conditions on participation in Community programmes.'

WHEREAS the Union Citizens, Equality, Rights and Values Programme (hereinafter referred to as 'the Programme') was established by Regulation (EU) 2021/692 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing the Citizens, Equality, Rights and Values Programme and repealing Regulation (EU) No 1381/2013 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EU) No 390/2014 (hereinafter referred to as "Regulation (EU) 2021/692")³;

WHEREAS the specific terms and conditions of the association should be determined by an international agreement between the Union and the associated country;

SHARING the general objective of the Programme, which is to protect and promote rights and values as enshrined in the EU Treaties, the Charter of the Fundamental Rights of the EU and the applicable international human rights conventions, in particular by supporting civil society organisations and other stakeholders active at local, regional, national and transnational level, and by encouraging civic and democratic participation, in order to sustain and further develop open, rights-based, democratic, equal and inclusive societies which are based on the rule of law.

RECOGNISING the general principles as set out in Regulation (EU) 2021/692;

CONSIDERING that as key partners, adherence of associated countries to the objectives of the Programme should be sought and that according to Regulation (EU) 2021/692, third countries should aim to participate fully in the Programme; nevertheless as specified by Article 14 paragraph 2 (a) (ii) of that Regulation, a third country associated to the Programme is eligible, except as regards the specific objective referred to in point (a) of Article 2(2), (Union values strand);

CONSIDERING that the common goals, values and strong links of the Parties in the field of democratic engagement and citizens participation in the past through participation in the Europe for Citizens Programme and the Rights, Equality and Citizenship Programme;

RECOGNISING the common desire of the Parties to further develop, strengthen, stimulate and extend their relations and cooperation in the field of equality, rights and gender equality, citizens democratic participation, rights and prevention and fight against gender based and all forms of violence against children, young people and other groups at risk;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Scope of the association

1. Serbia shall participate as associated country in and contribute to all strands of the

³ OJ L 156, 05.05.2021, p. 1.

Programme referred to in Article 2 of Regulation (EU) 2021/692 of the European Parliament and of the Council, except as regards the specific strand on Union values referred to in point (a) of Article 2(2) of that Regulation, in its most up-to-date version.

Article 2

Terms and conditions of participation in the Programme

1. Serbia shall participate in the Programme in accordance with the conditions laid down in the Framework Agreement covering Serbia's participation in any Union Programme and under the terms and conditions set forth in this Agreement, in the legal act referred to in Article 1 of this Agreement, as well as in any other rules pertaining to the implementation of the Programme, in their most up-to-date versions.
2. Unless otherwise provided for in the terms and conditions referred to in paragraph 1 of this Article, legal entities established in Serbia may participate in actions of the Programme under conditions equivalent to those applicable to legal entities established in the Union, including respect for EU restrictive measures⁴.
3. Representatives of Serbia shall have the right to participate as observers in the committee referred to in Article 22 of Regulation (EU) 2021/692, without voting rights and for points which concern Serbia. The committee shall meet without the presence of the representatives of Serbia at the time of voting. Serbia will be informed of the result.
4. Travel costs and subsistence expenses incurred by representatives and experts of Serbia for the purposes of taking part as observers in the work of the committee referred to in Article 22 of Regulation (EU) 2021/692, or in other meetings related to the implementation of the Programme, shall be reimbursed by the European Union on the same basis as and in accordance with the procedures in force for representatives of the Member States of the European Union.
5. The Parties shall make every effort, within the framework of the existing provisions, to facilitate the free movement and residence of participants in the activities covered by this Agreement and to facilitate cross-border movement of goods and services intended for use in such activities.
6. Serbia shall take all necessary measures, as appropriate, to ensure that goods and services, purchased in Serbia or imported into Serbia, which are partially or entirely financed pursuant to the grant agreements and/or contracts concluded for the realisation of the activities in accordance with this Agreement, are exempted from customs duties, import duties and other fiscal charges, including the VAT, that are applicable in Serbia.

⁴ The EU restrictive measures are adopted pursuant to Article 29 of the Treaty on the European Union or Article 215 of the Treaty on the Functioning of the European Union.

7. English shall be used for the procedures related to requests, contracts and reports, as well as for other administrative aspects of the Programme.

Article 3

Financial contribution

1. Participation of Serbia or Serbia legal entities in the Programme shall be subject to Serbia contributing financially to the Programme and the related management, execution and operation costs under the general budget of the Union (hereinafter referred to as the 'Union budget').

2. The financial contribution shall take the form of the sum of:

- a) an operational contribution; and
- b) a participation fee.

3. The financial contribution shall take the form of an annual payment made in one instalment, and in accordance with the call for funds request and shall be due no later than 45 days after the date of the call.

4. The operational contribution shall cover operational and support expenditure of the Programme and be additional both in commitment and payment appropriations to the amounts entered in the Union budget definitively adopted for the Programme.

5. The operational contribution shall be based on a contribution key defined as the ratio of the Gross Domestic Product (GDP) of Serbia at market prices to the GDP of the Union at market prices. The GDPs at market prices to be applied shall be determined by the dedicated Commission services based on the most recent statistical data available for budget calculations in the year prior to the year in which the annual payment is due. Adjustments to this contribution key are laid down in Annex I.

6. The operational contribution shall be calculated applying the contribution key, as adjusted, to the commitment appropriations entered in the Union budget definitively adopted for the applicable year for financing the Programme.

7. The participation fee shall be 4% of the annual operational contribution as calculated in accordance with paragraphs 5 and 6 of this Article and shall be phased in as set out in Annex I. The participation fee shall not be subject to retrospective adjustments or corrections.

The Union shall provide Serbia with information in relation to its financial participation as included in the budgetary, accounting, performance and evaluation related information provided to the Union budgetary and discharge authorities concerning the Programme. That information shall be provided having due regard to the Union's and Serbia's confidentiality and data protection rules and shall be without prejudice to the information which Serbia is entitled to receive under Annex II.

8. All contributions of Serbia or payments from the Union, and the calculation of amounts due or to be received shall be made in euro.

Article 4**Monitoring, Evaluation and Reporting**

1. Without prejudice to the responsibilities of the Commission, the European Anti-Fraud Office (OLAF) and the Court of Auditors of the European Union in relation to monitoring and evaluation of the Programme, the participation of Serbia in that Programme shall be continuously monitored on a partnership basis involving the Commission and Serbia.
2. The rules concerning sound financial management, including the financial control, recovery and other antifraud measures in relation to Union funding under this Agreement are laid down in Annex II.

Article 5**Final provisions**

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.
2. This Agreement shall apply from 1 January 2023. It shall remain in force for as long as is necessary for all the projects, actions or activities financed from the Programme, all the actions necessary to protect the financial interests of the European Union and all the financial obligations stemming from the implementation of this Agreement between the Parties to be completed.
3. The Union and Serbia may apply this Agreement provisionally in accordance with their respective internal procedures and legislation. The provisional application shall begin on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.
4. Should Serbia notify the Commission acting on behalf of the Union that it will not complete its internal procedures necessary for the entry into force of this Agreement, this Agreement shall cease to apply provisionally on the date of receipt of this notification by the Commission, which shall constitute the cessation date for the purposes of this Agreement.
5. The application of this Agreement may be suspended by the European Union in case of non-payment of the financial contribution due by Serbia in accordance with point II paragraph 3 of Annex I.

Suspension of the application of this Agreement shall be notified by the European Union to Serbia by a formal letter of notification which shall take effect 30 days following the receipt of this notification by Serbia.

In case the application of this Agreement is suspended, legal entities established in Serbia shall not be eligible to participate in award procedures not yet completed when the suspension takes effect. An award procedure shall be considered completed when legal commitments have been entered into as a result of that procedure.

The suspension does not affect the legal commitments entered into with the legal entities established in Serbia before the suspension took effect. This Agreement shall continue to apply to such legal commitments.

The European Union shall immediately notify Serbia once the entire amount of the financial or operational contribution due has been received by it. The suspension shall be lifted with an immediate effect upon this notification.

As of the date when the suspension is lifted, legal entities of Serbia shall be again eligible in award procedures launched after this date and in award procedures launched before this date, for which the deadlines for submission of applications has not expired.

6. Either Party may terminate this Agreement at any time by a written notification informing of the intent to terminate it.

The termination shall take effect three calendar months after the date on which the written notification reaches its addressee. The date on which the termination takes effect shall constitute the termination date for the purposes of this Agreement.

7. Where this Agreement ceases to apply provisionally in accordance with paragraph (4) or is terminated in accordance with paragraph (6), the Parties agree that:

(a) projects or actions, activities or parts thereof in respect of which legal commitments have been entered into during the provisional application and/or after the entry into force of this Agreement, and before this Agreement ceases to apply or is terminated shall continue until their completions under the conditions laid down in this Agreement;

(b) the annual financial contribution of the year N during which this Agreement ceases to apply provisionally or is terminated shall be paid entirely in accordance with Article 3.

The Parties shall settle by common consent any other consequences of termination or cessation of provisional application of this Agreement.

8. This Agreement may only be amended in writing by common consent of the Parties. The entry into force of the amendments will follow the same procedure as that applicable for the entry into force of this Agreement.

9. The Annexes to this Agreement shall form an integral part of this Agreement.

This Agreement shall be drawn up in duplicate in English and Serbian, each text being equally authentic.

Done at Brussels, this 15 day of November in the year 2023

For the Commission, on behalf of the Union, Didier Reynders

Belgrade, 24/11/2023

For the Government of the Republic of Serbia, Tomislav Žigmanov

ANNEX I: Rules governing the financial contribution of Serbia to the Citizens, Equality, Rights and Values Programme (2021-2027)

ANNEX II: Sound Financial Management

Annex I

Rules governing the financial contribution of Serbia to the Citizens, Equality, Rights and Values Programme (2021-2027)

I. Calculation of Serbia's financial contribution

1. The financial contribution of Serbia to the Programme shall be established on a yearly basis in proportion to, and in addition to, the amount available each year in the Union budget for commitment appropriations needed for the management, execution and operation of the Programme.
2. The participation fee referred to in Article 3(7) of this Agreement shall be phased in as follows:
 - 2023: 1.5%;
 - 2024: 2%;
 - 2025: 2.5%;
 - 2026: 3%;
 - 2027: 4%.
3. In accordance with Article 3(5) of this Agreement, the operational contribution to be paid by Serbia for its participation in the Programme will be calculated for the respective financial years by applying an adjustment to the contribution key.

The adjustment to the contribution key shall be:

$$\text{Contribution Key Adjusted} = \text{Contribution Key} \times \text{Coefficient}$$

The coefficient used for the above calculation to adjust the contribution key shall be 0.25.

II. Payment of Serbia's financial contribution

1. The Commission shall communicate to Serbia, as soon as possible and at the latest when issuing the first call for funds of the financial year, the following information:
 - a. the amounts in commitment appropriations in the Union budget definitively adopted for the year in question for the budget lines covering participation of Serbia, in the Programme;
 - b. the amount of the participation fee referred to in Article 3(7) of this Agreement.

On the basis of its Draft Budget, the Commission shall provide an estimate of information for the following year under points (a) and (b) as soon as possible, and, at the latest, by 1 September of the financial year.

2. The Commission shall issue, at the latest in April of each financial year, a call for funds to Serbia corresponding to its contribution under this Agreement.

Each call for funds shall provide for the payment of Serbia's contribution not later than 45 days after the call for funds is issued.

For the first year of implementation of this Agreement, the Commission shall issue a single call for funds, within 60 days of the signature of this Agreement.

3. Serbia shall pay its financial contribution under this Agreement in accordance with point II of this Annex. In the absence of payment by Serbia by the due date, the Commission shall send a formal letter of reminder.

Any delay in the payment of the financial contribution shall give rise to the payment of default interest by Serbia on the outstanding amount from the due date.

The interest rate for amounts receivable not paid on the due date shall be the rate applied by the European Central Bank to its principal refinancing operations, as published in the C series of *the Official Journal of the European Union*, in force on the first calendar day of the month in which the due date falls, increased by three and a half percentage points.

In case the delay in the payment of the contribution is such that it may significantly jeopardise the implementation and management of the Programme, participation of Serbia in the Programme will be suspended by the Commission following the absence of payment 20 working days after a formal letter of reminder, without prejudice to the Union's obligations according to grant agreements and/or contracts already concluded pertaining to the implementation of the indirect actions for which Serbia was selected.

Annex II**Sound Financial Management****Protection of financial interests and recovery****Article 1****Reviews and audits**

1. The European Union shall have the right to conduct, in accordance with the applicable acts of one or more Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts, technical, scientific, financial, or other types of reviews and audits on the premises of any natural person residing in or any legal entity established in Serbia and receiving European Union funding, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia. Such review and audits may be carried out by the agents of the institutions and bodies of the European Union, in particular of the European Commission and the European Court of Auditors, or by other persons mandated by the European Commission.
2. The agents of the institutions and bodies of the European Union, in particular of the European Commission and the European Court of Auditors, and the other persons mandated by the European Commission, shall have appropriate access to sites, works and documents (both in electronic and paper versions) and to all the information required in order to carry out such audits, including the right of obtaining a physical/electronic copy of, and extracts from, any document or the contents of any data medium held by the audited natural or legal person, or by the audited third party.
3. Serbia shall not prevent or raise any particular obstacle to the right of entrance in Serbia and to the access to the premises of the agents and other persons referred to in paragraph 2 on the grounds of the exercise of their duties referred to in this Article.
4. The reviews and audits may be carried out, also after the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5(5), the cessation of provisional application or its termination, on the terms laid down in the applicable acts of one or more European Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts in relation to any legal commitment implementing the European Union budget entered into by the European Union before the date on which the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5(5), the cessation of provisional application or termination of this Agreement takes effect.

Article 2

Fight against irregularities, fraud and other criminal offences affecting the financial interests of the Union

1. The European Commission and the European Anti-Fraud Office (OLAF) shall be authorised to carry out administrative investigations, including on-the-spot checks and inspections, on the territory of Serbia. These investigations shall be carried out in accordance with the terms and conditions established by applicable acts of one or more Union institutions.
2. The competent Serbian authorities shall inform the European Commission or OLAF within reasonable time of any fact or suspicion which has come to their notice relating to an irregularity, fraud or other illegal activity affecting the financial interests of the Union.
3. On-the-spot checks and inspections may be carried out on the premises of any natural person residing in or legal entity established in Serbia and receiving Union funds, as well as of any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia.
4. On-the-spot checks and inspections shall be prepared and conducted by the European Commission or OLAF in close collaboration with the competent Serbian authority designated by the Serbian government. The designated authority shall be notified a reasonable time in advance of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that it can provide assistance. To that end, the officials of the competent Serbian authorities may participate in the on-the-spot checks and inspections.
5. Upon request by the Serbian authorities, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with the European Commission or OLAF.
6. Commission agents and OLAF staff shall have access to all the information and documentation, including computer data, on the operations concerned, which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may, in particular, copy relevant documents.
7. Where the person, entity or another third party resists an on-the-spot check or inspection, the Serbian authorities, acting in accordance with national rules and regulations, shall assist the European Commission or OLAF, to allow them to fulfil their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection. This assistance shall

include taking the appropriate precautionary measures under national law, in particular in order to safeguard evidence.

8. The European Commission or OLAF shall inform the Serbian authorities of the result of such checks and inspections. In particular, the European Commission or OLAF shall report as soon as possible to the competent Serbian authority any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

9. Without prejudice to application of Serbia criminal law, the European Commission may impose administrative measures and penalties on legal or natural persons of Serbia participating in the implementation of a programme or activity in accordance with European Union legislation.

10. For the purposes of proper implementation of this Article, the European Commission or OLAF and Serbia competent authorities shall regularly exchange information and, at the request of one of the parties to this Agreement, consult each other.

11. In order to facilitate effective cooperation and exchange of information with OLAF, Serbia shall designate a contact point.

12. Information exchanged between the European Commission or OLAF and Serbia competent authorities shall take place having due regard to the confidentiality requirements. Personal data included in the exchange of information shall be protected in accordance with applicable rules.

13. The Serbian authorities shall cooperate with the European Public Prosecutor's Office to allow it to fulfil its duty to investigate, prosecute and bring to judgment the perpetrators of, and accomplices to, criminal offences affecting the financial interests of the European Union in accordance with the applicable legislation.

Article 3

Recovery and enforcement

1. Decisions adopted by the European Commission imposing a pecuniary obligation on legal or natural persons other than States in relation to any claims stemming from the Programme shall be enforceable in Serbia. The order for enforcement shall be appended to the decision, without any other formality than a verification of the authenticity of the decision by the national authority designated for this purpose by the government of Serbia. The government of Serbia shall make known its

designated national authority to the Commission and the Court of Justice of the European Union. In accordance with Article 4 of this Annex, the European Commission shall be entitled to notify such enforceable decisions directly to persons residing and legal entities established in Serbia. Enforcement shall take place in accordance with Serbia law and rules of procedure.

2. Judgments and orders of the Court of Justice of the European Union delivered in application of an arbitration clause contained in a contract or agreement in relation to Union programmes, activities, actions or projects shall be enforceable in Serbia in the same manner as European Commission decisions referred to in paragraph 1.

3. The Court of Justice of the European Union shall have jurisdiction to review the legality of the decision of the Commission referred to in paragraph 1 and to suspend its enforcement. However, the Courts of Serbia shall have jurisdiction over complaints that enforcement is being carried out in an irregular manner.

Article 4

Communication and exchange of information

The European Union institutions and bodies involved in the implementation of the Programme, or in controls over that programme, shall be entitled to communicate directly, including through electronic exchange systems, with any natural person residing in or legal entity established in Serbia and receiving Union funds, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia. Such persons, entities and parties may submit directly to the European Union institutions and bodies all relevant information and documentation which they are required to submit on the basis of the European Union legislation applicable to the Union programme and of the contracts or agreements concluded to implement that programme.'

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.